

Oponentský posudok ku habilitačnému konaniu MgA. Mateja Arendárika, ArtD.

doc. Jordana Palovičová, ArtD.

Umelecké portfólio MgA. Mateja Arendárika, ArtD. habilitanta právom radí medzi najvýraznejšie zjavy našej interpretačnej scény. Svedčia o tom početné vystúpenia s poprednými orchestrami (o. i. Symfonický orchester Českého rozhlasu, Plzeňská filharmónia, Štátna filharmónia Brno, Janáčkova filharmónia Ostrava, Slovenská filharmónia, SKO Bohdana Warchala či pohostinné domovské ŠKO Žilina), sólové i komorné vystúpenia na domácich i zahraničných pódiumoch (Beethovenfest Saint Etienne, Pražské Jaro, New Masters on Tour Holandsko, World of Jewish Music London, Afyon Classical Music Festival Turecko, Svatováclavský hudobný festival, BHS, Stredoeurópsky festival koncertného umenia Žilina, Viva Musica!), spolupráca s rozhlasovými a televíznymi inštitúciami česko-slovenského priestoru, viaceré CD nahrávky a pod. Pianista kráčal vždy svojou výsostne individuálnou cestou, na ktorej ho mentorsky formovali významné pedagogické osobnosti (Darina Švárna a Marian Lapšanský na pôde žilinského Konzervatória a AMU v Prahe, resp. lektori medzinárodných majstrovských kurzov ako Mikhail Voskresensky, Robert Roux, Piotr Paleczny, Eugen Indjic, Boris Berman, Peter Eicher, Eugene Pridonoff a pod.). Pozoruhodná je šírka jeho repertoáru, rovnako ako umelecko-pedagogický záber od sólistiky cez komornú hru až po funkciu vyhľadávaného, citlivého a mimoriadne pohotového pedagóga klavírneho sprievodu, ku ktorej sa v posledných rokoch pridala aj pozícia pedagóga hlavného predmetu na Akadémii umení v Banskej Bystrici.

K aktuálnemu habilitačnému konaniu predkladá svoj tretí profilový album „Matej Arendárik hrá ruskú hudbu“ (2021). Spojil v ňom neprávom opomínanú 4. sonátu Sergeja Prokofjeva s jedným z najpopulárnejších diel klavírných i orchestrálnych pódíí, Obrázkami z výstavy z pera Modesta Petroviča Musorgského. Od prvých tónov je badateľný Arendárikov zrelý umelecký rukopis, charakteristický mužnou silou, emocionálnou hĺbkou, symptomatickým obdivuhodným štruktúrnym nadhľadom, pôsobivou interpretačnou architektúrou, precíznym „čítaním“ autorovej partitúry, kde nemá miesto prvoplánová exhibícia neoddiskutovateľných technických dispozícií či vrtošivého interpretačného ega. K Prokofjevovej sonáte pristupuje s jasným zámerom podčiarknuť jej barokizujúco-klasicizujúci štýl. Celý proces oprostuje od prílišného sentimentu, presne „dávkuje“ jednotlivé klimaxy, cielene volí tempovú sostenuto-optiku (a to v priestore celej sonáty, nielen 1. časti s explicitným molto sostenutom v záhlaví), suchšiu pedalizáciu, často non legatovú artikuláciu. V úvode o to vypuklejšie vystupuje do popredia elegantný tanečný element a charakter akéhosi retrospektívneho poobhliadnutia sa, v Andante assai vážnosť starobylej árie, kým finálne quasi scherzo, opäť uvedomelo bazírujúce „len“ v mantineloch Allegra, účinne evokuje humor a parodizujúce momenty tematicky odľahčenejších Prokofjevových baletných opusov.

„Kartinky“ v podaní Mateja Arendárika som mala možnosť vypočuť si i v koncertnom „šate“ počas prvých kultúrnych nádychov postlockdownového uvoľnenia v júni 2020, a to v rámci koncertnej série Slovenskej filharmónie pod názvom „Koncerty s publikom“. Tento poslucháčsky zážitok rezonuje vo mne dodnes, k tvorivému stretnutiu tria Hartmann-Musorgskij-Arendárik tentoraz vo forme CD-záznamu som sa s radosťou vrátila. Arendárik sa do hudobného sveta čelného predstaviteľa Mocnej hŕstky pohrúžil s maximálnou koncentráciou. Bez okázalých efektov, neustále v hlbokkej pokore pred jeho skladateľským odkazom živo sprítomňuje atmosféru jednotlivých kontrastných výjavov. So sugestívnou imagináciou v makro- i v mikromierke neustále dokumentuje magnetizujúci napäťový oblúk na báze uvážlivého tempového pôdorysu a zároveň majstrovstvo inšpiratívneho „raconteura“. Pri tak vyváženom výkone sa ťažko hľadajú špeciálne „highlighty“, no predsa by som pri tejto príležitosti vyzdvihla hypnotizujúce Il Vecchio castello, naturalistický portrét „Bydla“ či dirigentské gesto v kreovaní záverečnej gradačnej línie cyklu so zárodočným „semienkom“ v nehybnom časopriestore katakomb.

Priložená reflexia pragmatickým spôsobom dokladá Arendárikovu prácu na uvedených dielach. V prokofjevovskej kapitole dominuje akcent na habilitantovu orientáciu v histórii a štýlovo-štrukturálnych nuansách cyklu. Zámer ísť práve touto cestou dostáva jasnejšie kontúry po vypočutí nahrávky. Touto zvolenou líniou akoby autor chcel primárne zdôrazniť svoj jemne „historizujúci“ prístup k sonáte. Z interpretačného hľadiska za možno atraktívnejší považujem priestor venovaný Musorgského opusu magnum, ktorý nad rámec prirodzeného pohybu v štrukturálno-fakturálnych otázkach poodhaľuje mnohé originálne uchopenia predlohy, bohatosť fantazijného univerza Arendárika, dotýka sa otázok technicko-artikulačného okruhu, ponúka konfrontáciu s viacerými edíciami, zamyslenia nad dynamickým plánom (ktorý autor sám vo svojej interpretácii načrtáva zhodne s rachmaninovovskou koncentráciou na vytýčený ústredný kulminačný bod), koncepčné alternatívy, pedalizačné poznámky niektorých kolegov, korelácie s mimohudobným svetom a pod.

Na základe uvedeného odporúčam MgA. Matejovi Arendárikovi, ArtD. udeliť titul docent.